

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zastónj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v semeniških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za dvostopno petit-vrsto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. I.

V Ljubljani, 3. januarija 1889.

Letnik II.

P. n. naročnike prosimo vljudno, da bi kake dni malo potrpeali, ako precej lista niso dobili. Pri opravištvu se je ravno zdaj toliko dela nakopičilo, da je nemogoče prvi hip vse v pravi tir spraviti.

Ob začetku leta.

Hitro kakor je prišlo, odšlo je tudi preteklo leto in nam zapustilo vesele in žalostne spomine. Katoličanom najvažnejši dogodek v minulem letu je bila brez dvoma slavnost papeževe zlate maše, ker se je ob tej priliki katoliška cerkev vsemu katoliškemu in nekatoliškemu svetu pokazala v svojem posebnem božjem velečastvu kakor skala, ki je podlaga in steber resnice. Ta slovesnost je mnogokod vzbudila katoličane iz dremanja ter jih vnela za njih najdražjo svetinjo; daj Bog, da bi bil to začetek odločnemu napredovanju. — V Avstriji je bil v preteklem letu najveselejši dogodek slavnost našega cesarja. Vez ljubezni in vdanosti, ki družji vse avstrijske narode z njih vladarjem, pokazala se je v prelepi svetlobi. Slovenci posebno veselih dogodkov nimamo vpisati v zgodovino preteklega leta; pri nas je ostalo zelo vse pri starem; vse kar dosežemo v narodnem oziru, plačati moramo zelo drago in vendar še nimamo in ne uživamo istih pravic, kakor drugi narodi.

Žalosten pa je naš spomin na preteklo leto, ako pomnimo, da sovražniki katoliške cerkve vedno bolj drzno dvigajo svoje prevzetne glave in jo po nekaterih državah očito po družih pa skrito ovirajo. Na Laškem in na Francoskem imajo rogovileži v rokah vso oblast. Sv. oče pogosto v

svojih pismih omenja, da tako, kakor je v Rimu sedaj, ne more več dolgo biti in odločno zahteva nazaj svoje pravice in svojo državo, in ž njim to tirjajo vsi zavedni in pravi katoličani. Tudi na Ruskem in na Pruskem se katoličanom, posebno Poljakom, godé velike krivice, zoper katere nimajo nobene pomoči. Pri nas v Avstriji se pa katoliški sovražniki rajši skrivajo in se skrivaj zadirajo ob vero, ker je to zanje veliko bolj varno, a za cerkev to toliko nevarnejše. Predlog za versko šolo se ni razpravjal v državnem zboru, zakrivili so to brezverci, katoliški shod na Dunaju so odložili, to so dosegli brezverci, in kar je še najbolj žalostno: katoličani večinoma na vse to molče in se ne ganejo.

Tudi pri nas na Slovenskem je v tem oziru prav mrtvično; nobenega pravega javnega katoliškega gibanja ni. Drugod snujejo katoliška društva politična in druga, pri nas vse spi, drugod se zbirajo katoličani v družbah in se vnemajo za marljivejše delovanje, pri nas smo kakor polži v svojih hišicah, vsak sam za-se dremlje in sanja se mu, da je vse dobro, če tudi v resnici ni tako. Zadnji čas je, da se tudi katoliški Slovenci začnemo živahneje gibati in v tem oziru bi bil pred vsem potreben katolišk shod na Slovenskem, katerega nam donesi novo leto 1889!

Kaj je novega po svetu?

Božične praznike navadno vse posebne novice obtihnejo, tudi visoki gospodje takrat radi nekoliko počivajo. V državnem zboru na Dunaju so zadnji

čas pred Božičem poslanci razpravljali vojaško postavo. V posebnem odseku je slovenski poslanec dr. Tonkli pojasnjeval, kako velike krivice se Slo-

vencem godé posebno pri srednjih šolah, ki so večinoma vse nemške in vprašal ministra, kaj misli storiti, da tudi Slovenci pridejo do svojih pravic. Minister je obljubil, da se bodo v Mariboru na Štajarskem s prihodnjim letom poučevali nekateri predmeti v slovenskem jeziku vsaj v prvem in drugem razredu in tudi v Gorici, če bo le mogoče, bodo začeli s slovenskimi in laškimi šolami. Šole v Kranju, pravi minister, ne bo več; če bo le veliko dijakov, ustanovi se še ena latinska šola v Ljubljani. Dr. Tonkli je opomnil na to, naj se vsaj kaka obrtna šola osnuje v Kranju, da bode mesto nekoliko odškodovano za to izgubo. — Najmlajša hči našega cesarja nadvojvodinja Marija Valerija se je zaročila z nadvojvodom Francem Salvatorjem; nevesta je stara 20 let, ženin 22 let. — Pisalo se je, da so *ogerski škofje* hoteli poslati papežu pismo, v katerem bi zahtevali, da naj se papežu nazaj vrne oropana rimska država, a minister Tisza, ki ni naše vere, ampak kalvinec, je neki to zabranil. Pri nas v Avstriji so res čudne razmere in sicer zato, ker je premalo odločnih in delavnih katoliških množ, kimovci in zapečkarji še nikoli niso rešili katoliške cerkve, ampak neustrašeni spoznavalci in mučenci. — Na

Srbskem imajo nove državne postave, ki pa Srbom ne bodo veliko pomagale, ker so sami ostali stari rogovileži, ki bi radi Srbijo ustrojili po vzgledu drugih velikih držav, nič se pa ne ozirajo na svoje razmere in na lastnosti svojega naroda. Vse tuje ni dobro. — Na *Bolgarskem* sta odstopila dva ministra. — Na *Rumunskem* se vedno bolj kaže, kako dolge roke ima na Balkanu Ruska, ki hoče Avstriji ves vpliv spodnesti na jugu. Težko će ne bo med Avstrijo in Rusko pred ali pozneje vojska zaradi Balkana. — *Francozi* zidajo „babilonski stolp“; ne bilo bi ga treba, ker da je pri njih zmešnjava velika, priča le pogled v njih zbornice in na ministerske stole, kjer nobeden ne vé prav za prav kaj začeti in kako. — Zdaj so se v zboru prepirali, ker so posodili neki družbi veliko denarja, da bi ločila južno Ameriko od severne in združila dve veliki morji. Denar je pošel, dela pa še malo storjenega. To so brezverski poštenjaki, ki zapirajo reveža, če vzame krompir na njivi, hudobneža pa časté, ki na milijone goljufa. — Dokler ne bodo ljudje prepevali „slava Bogu na višavah“, do tedaj tudi ne bo miru, sreče ljudem na zemlji.

Kaj je novega po Slovenskem?

Iz celjske okolice. Vsled toče ponesrečenim prebivalcem v Višnjivesi so svetli cesar darovali 300 gl. — V Vitanji je umrl zdravnik g. Lautner, star 77 let.

— Za celjski okraj bi nekje radi napravili trsovnico z ameriškimi trtami, kakoršnih se na koreninah ne loti trtna ušica. V tem obziru je uradna „trtno-

Listek.

Srečno novo leto.

V prijazni gorski vasi sta sedela na sveti večer v čedni hišici oče in hči; oče skoro da najnerodnejši možak v vasi in Ana, hči njegova, najbolj modra in pametna med vaškimi dekletji. Ana je dobila nekje v dar stare, na pol podrte jaslice, katere je sedaj prav varno popravljala in prenavljala, da bi svojemu majhnemu bratcu in še manjši sestrici napravila božično veselje. Oče je bil s prsti ob mizo, znamenje, da mu ni vse po volji; brzo vstane, vzame klobuk ter hoče oditi. Ana ga pogleda ter reče: „Oče, kam pa mislite nocoj? Saj je danes sveti večer in povsod so ljudje doma; ne hodite torej, prosim vas, nocoj iz doma. Ravno danes je tudi leto, odkar so nam mati umrli, in nekako tesno mi je sami biti v hiši. Sicer pa, oče, prosim, da mi daste nekaj denarja, da odpravim krojača in šiviljo, ki sta malima naredila nekaj nove obleke za Božič, saj veste, da jaz sama ne morem vsemu kaj!“

„Tako? Ti boš očetu ukazovala, kedaj sme od doma in kedaj mora domov. — Ti štela njegove stopinje, ti meni v žepe gledala, koliko da zapravim. Če vse zapijem, nič tvojega ne zapijem.“ Po teh besedah zaloputne oče z vratmi, da se vse potrese in Ana je sama v hiši. Precej zapazi, da je oče pozabil v naglici suktnjo in ker se je bala dobra hči, da bi očeta mraz ne prevzel, pograbi suktnjo in pohiti za očetom.

„Oče, suktnjo ste pozabili; oblecite jo, da vam mraz ne škoduje“, mu reče Ana, ko ga dohiti. Molčé vzame oče suktnjo, ta ljubezen in skrb dobre hčere ga tako prevzame, da ne more besedice ziniti.

Ana je kmalu zopet v hiši, solze si briše z lepih lic in vzdihuje: O mati, srečna mati, da ste že prestali to bridko življenje. Vse bi pustila, pa šla bi po svetu, da bi nikdo zame ne vedel, ko bi mi vi ne bili rekli na smrtni postelji: „Ana, sami bote ostali, ne zapusti domače hiše, oče je revež in mala dva sta sirote, skrbi zanje!“ Leto je minulo od tedaj, jaz se trudim in skrbim, a vse gre na-

ušna komisija" sklenila prošnjo do ministerstva za podporo. Trte bi se vinorejcem po okraji delile ali brezplačno ali proti zmernej odškodnini. Iste bi potem cepili ali oplemenjevali z domačimi trtami. Trsovnico bi najrajše ustanovili v Lembergu pri Novicerkvi. — Minolega leta dne 22. julija je Jakob Slanšek na Bregu blizu Zidanimosta se oženil, dne 8. decembra mu je pa mlada žena v pijačo vmešala mišnico in ga tako s sveta spravila. Sedaj o hudobiji premišljuje v ječi v Laškem-trgu. — V celjske okolici iščejo primeren prostor za hiralnico, t. j. hišo, kamor bi sprejemali ljudi, ki hirajo, ki niso ne bolni ne zdravi. Poslopje bo se postavilo na deželne stroške. Eno hiralnico so pred nekaterimi leti sezidali v Ptuji.

Z Dobrne. Godci družbe „Vreš“ od Novicerkve so prišli k nam ter po hišah igrali novoletnico. Pri nekem mladino ljubu so na njegovo svetovanje dotični svoj „zaslužek“ dobrohotno odstopili v prid ubožnim učencem. Po letu enkrat je pa pri seji krajošolskega sveta veleč. g. dekan sprožil misel, naj bi se po gostilnah nastavile puščice, kamor bi gostje spuščali drobiž v korist ubogim šolarjem. Namenu sta blage volje vstregla gg. Brauner in Orosel. Pred novim letom so škrinjice odprli in v prvej našli 3 gl. 85 kr., a v drugej 4 gl. 8 kr.

Koroško. Znano je vsemu svetu, kako Slovence tiskajo na Koroškem. Skoro tretjina jih je, pa imajo v deželnem zboru samo dva in v državnem zboru izmed devet poslancev nobenega. Vzrok temu je, da so liberalci tako zvito razdelili volilne okraje, da

je povsod Nemcev nekoliko več, kakor Slovencev, da torej povsod zmaga nemški liberalci. Slovenski državni poslanci, ki so se že pogosto potegnili za zatirane koroške Slovence, predložili so državnemu zboru predlog, po katerem naj se volilni okraji za državni zbor tako premené, da bodo gledé števila prebivalcev in gledé narodnosti bolj pravično razdeljeni. Upati je, da koroški Slovenci in konservativci ali poštteni Nemci pošljejo dva poslanca v državni zbor. To je zelo potrebno, ker liberalci drugim slovenskim poslancem, če le besedo zinejo za koroške Slovence, precej očitajo, čemu se vtikajo v zadeve, ki jim nič mar niso. Pravica poslednjič mora zmagati, tako je večkrat rekel pokojni A. Einspieler. Pred vsem pa so Korošcem potrebni poslanci, ki se bodo potegovali za pravice.

Od Slovenjigradca. Leta 1848 je na Štajarskem bilo 648 šol, število istih je do leta 1888 narastlo na 790. Izmed 100 otrok jih je pred 40 leti šolo obiskovalo 77, leta 1865 že 89, in sedaj 97. V tukajšnji dekanovini so leta 1848 šole imele štiri fare, namreč Slovenjigradec, sv. Martin, Podgorje, sv. Ilij. Kar se posebič tiče zadnjega kraja, to sta pri sv. Iliji šole postavila leta 1830 župnik Koren in pa fužinar pl. Bonazza. Poslopje je za današnje razmere postalo nepovoljno. Vsled tega so sezidali novo šolo. Isto so slovesno odprli nedavno. Sv. mašo je popeval č. g. župnik Košar iz Doliča. Šolsko poslopje blagoslovil in v istem prvi govoril je domači župnik, č. g. Klaužar. Za besedo so prijeli še gg.: graščak Poglajen, župnik Košar, nadučitelj Vrečko. Navzoč

razen, kmalu bomo pod kapom; o ko bi žganja ne bilo na svetu!“

Tako je tožila blaga deklica in zopet popravljala jaslice. Kmalu začuje neko ropotanje pri vratih, hitro skoči odpret, meneč, da se je oče vrnil domov. Toda, kako se začudi, ko zagleda pred seboj sosedovega Franceta, vrlega in poštenega mladeniča.

„Mati ti pošljejo ‚poprtnjak‘“, pravi France, „ker vedó, da sama nisi doma nič pekla ter so mi naročili ti povedati, da so vedno bolj bolehní in stari in da že težko vsajajo velike hlebe in zato želijo, da bi k letu osorej že ti kakor naša mlada gospodinja jim pri težavnem delu pomagala.“

Ana zarudí pri teh besedah; vedela je, da jo ima sosedova mati zeló rada in tudi France ji je že pogosto pravil, da ne bo hodil daleč okrog neveste iskat, kedar se bo ženil, toda pomnila je tudi besed umirajoče matere svoje: Oče je revež, mala dva sta sirote, skrbi za nje!

„Povej dobri materi“, reče Francetu, „da se jim prav lepo zahvalim za lepi dar; za drugo pa saj vidiš, da ne morem ničesar storiti. Povedala sem

ti že, da malih dveh ne morem in ne smem zapustiti. Kaj bi sirote počele same doma; uši bi ju jedle in lakote bi umirala.“

„Kolikokrat so ti že mati rekli“, pravi France, „da radi brateca in sestrico vzamejo k sebi.“

„In kaj bo z očetom? On vendar ne more ostati popolnoma sam“, reče Ana.

„Veš kaj, Ana, jaz mislim, da si že dosti pretrpela zaradi očetove nerodnosti; kaj ti pomaga, če se še toliko trudiš, da bi hišico ohranila, vse zastonj; ko bi žganja ne bilo, ne rečem, a saj veš: pijanec se takrat spreobrne, ko se v jamo zvrne. In zaradi tacega nerodneža...“

„Tiho, France, ne govori tako, seže mu Ana v besedo, ali veš, da govoriš o mojem očetu in da nam Bog zapoveduje stariše spoštovati in jim v nadlogah pomagati? Ako moreš, France, počakaj, da se pri nas kaj na bolje obrne; ako ne, izbiraj si drugod, materi storjene obljube ne morem prelomiti.“

V tem se vzbudita Ivan in Milka ter vesela ogledujeta jaslice v kót postavljene in lepe lučiče, ki pred njimi gorijo. Ko se nagledajo tega veselja,

bil je tudi c. kr. okrajni glavar iz Slovenjgradca. Drugo učiteljsko mesto je za božičnico dobil g. Franc Rozman. Služba tretjega učitelja je razpisana do 20. junuarija.

S Štajarskega. Prevzvišeni gospod knezoškof so za stavbo hiše rokodelskim pomočnikom v Mariboru darovali 1000 glđ. — Povodom 40letnice svetlega cesarja so v Gradcu dné 16. decembra v samostanskej cerkvi usmiljenih bratov slovesno postavili spomenik vsem po raznih vojskah padlim sinovom štajarskim. Liberalni gospodje v mestnem zboru so se oglasili zoper to, da bi spomenik stal v cerkvi. Toda njihovega ropotanja se ni ustrašil dotični odbor, ki je za prineske povabil vse deželane in se je tudi že naprej povedalo, kje da bo de spomenik stal. — Pri sv. Lovrencu blizo Brucka na nemškem Štajarskem so minolega meseca imeli volitve v občinski odbor. Dozdani odbornik, kmet Posch, ki je ob enem državni poslanec in vleče z brezverskimi liberalci, ni dobil niti jednega glasa. Podobno se je v Nemški-Bistrici zgodilo g. dr. Heilsbergu, ki je tudi državni poslanec in liberalnega duha. Volilci so storili prav. „Liberalci“ so namreč kot pomočniki „frajmaurarjev“ sovražni cerkvi in nevarni cesarstvu. — Nadučitelj v Svičini pri Mariboru postal je gospod Simon Kellenberger.

Trst. Lahi v Trstu so zmiraj bolj predrzni, in vedno manj skrivajo svetu, da škilijo na Laško in da njih srca bijejo za neodrešeno Italijo; posebno

čudno se vede v tem oziru tudi tržaški mestni zbor. Zato je toliko lepše slišati, kako Slovani v Primorju kažejo pri vsaki priliki svojo zvestobo do vladarja, le želiti je, da bi se tudi višjim možem oči odprle, da bi vsaj ne zatirali svojih zvestih podložnih. — Ciril-Metodova podružnica je napravila 22. decembra božičnico otrokom, ki obiskujejo otroški vrt in slovensko ljudsko šolo. Lep je bil ogovor, s katerim je pozdravila gđ. učiteljica otročiče, kazala jim je jaslice: Jezuška, njegovo mater, sv. Jožefa, pastirce, angelja nad jaslicami ter omenjala, kako Bog ljubi vse ljudi, posebno še nedolžne otročiče, ki radi molijo in poslušajo. Ginljivo je bilo videti in slišati, ko jim učiteljica k sklepu reče; da naj pokleknejo in ž njo glasno molijo Oče naš itd. na čast ljubemu Jezušku za vse blage dobrotnike. Marsikateremu odrasčenemu se je prikazala solza v očesu, ko je videl nedolžne otroke moliti s toliko pobožnostjo. Pa naj še kdo reče, da Ciril-Metodova družba ne deluje blagonsno za katoliško slovensko mladino. Da je za njo povsod toliko razuma in zanimanja, kakor v Trstu, dobro bi bilo za našo mladino. — V Ameriko se je zopet dné 27. decembra odpeljalo 736 izseljencev, 406 Furlanov in 330 Slovencev; dobra tretjina od teh so otroci do 12 leta; vsak nasvet in svarilo je bob ob steno. Priden in pošten človek najde dela in jela doma za potrebo, lenemu pa tudi v Ameriki ne bodo pečene ptice v usta letele. Ljubo doma, kdor ga ima in prav ravná.

vpraša Milka: „Kje pa so oče?“ Ana ji pravi: „Oče so morali iti od doma“ ter dá Milki košček belega kruha, da bi jo potolažila; pa Milka zopet reče: „Ivan pravi, da so šli oče zopet pit in da nam bodo vse zapili, da še kruha ne bomo imeli.“ Ana zarudi, skoči k Milki ter jej položi prst na usta: „Pej te bodi“, ji pravi, „tako ne smeš govoriti; Ivan je porredneš in ne vé, kaj govori. Oče imajo tebe radi in tudi ti jih moraš imeti, ako hočeš v nebesa priti k materi. Kaj ne, da imaš rada očeta, bolj rada, kakor mene?“

Milka jo svetlo pogleda in solze se ji zabliskajo v obeh. „Ne, ne“, pravi jokajoča, „tebe imam tako rada“, ter se ji oklene okrog vratu. „Ana, jaz moram iti“, pravi France, „o polunoci treba bo v cerkev. Lahko noč!“ Ana mu posveti do hišnih vrat. „Dobro premisli, Ana, in pusti doma vse, ker oče tako grdo dela z vami. To ni noben oče, to je vaš zatiralec, ki vas bo ob vse pripravil . . .“

„Ne govori tako pregrešno, France“, pravi Ana, „ni nam soditi, kakošni so ljudje, sodbo si je Bog sam prihranil. Pa moj oče je pri vsem tem le do-

brega srca, oj, kako srečna sem bila, ko me je še pestoval v svojem naročju, takrat je bilo še vse dobro, hudobnih tovarišev še ni bilo, ki so sedaj očeta zvodili v pijačo; a upam trdno in tudi prosim milega Boga, da nam zopet vrne nekdanjega očeta zapuščenim sirotam.*

V tem nekaj ob bližnjem potu zašumi; France se urno odpravi in Ana se vrne v hišo.

Kmalu za njo vstopi v hišo — oče; zdel se je Ani ves spremenjen. „Ne čudi se Ana, da tako kmalu pridem proti svoji navadi. Ti si me spomnila, da je nam lani na sveti večer mati umrla; ko sem šel memo cerkve, gnalo me je nekaj na pokopališče na grob tvoje matere, kjer še nisem molil, odkar smo jo zagrebli. In zdelo se mi je, kakor da mi iz groba govori in očita, da sem tako brezvesten oče svojim otrokom, da bom sebe in otroke onesrečil . . .“

„In pokleknil sem na grob in ponovil sem svojo dano besedo pokojni materi: Ko mene ne bo več, bodi svojim otrokom sam oče in mati! In hitel sem domu, da se skupno veselimo med seboj na sveti večer, in ko pridem do hiše, slišim moško govor-

Cerkev in šola.

Kardinali pri sv. Očetu.

Papež Leon XIII. sprejeli so pred svetim dnevom, 24. decembra, kardinale, ki so jim bili prišli vesele praznike voščit. Kardinal Saccioni, dekan zbora kardinalov, prebral je primerno čestitko, za katero so se sv. Oče zahvalili ter med drugim rekli tudi to le: „Položaj sv. stolice se ni zboljšal, marveč celó shujšal. Dobro premišljen boj se bojuje namreč zoper katoliško cerkev vzlasti na Laškem. Priče temu so marsikateri zakoni ali postave in naredbe najnovjših časov. Sovražniki ne prizanašajo niti dobrodelnim ustanovam. Zabranjajo se najplemenitejša podjetja, tako boj zoper suženjstvo. In zakaj? Samo zato, ker se je cerkev začela potegovati za uboge sužnje. Dovoljuje pa se, rogoviliti in širokoustiti se zoper papeža. Sovražniki pravijo, da je papež nasprotnik Itatije. Kako to? Ker zahteva nazaj oropano posvetno oblast. Toda v resnici je papež prijatelj Italije, ker hoče povzdigniti njeno oblast in veljavo v dušnem obziru. Priča temu je zgodovina prejšnjih in sedanjih časov. Laški katoličani, ki tirjajo za papeža nazaj posvetno oblast, bolj ljubijo svojo domovino, kakor tisti Italijani, ki se temu upirajo. Škofje in dobri verniki vesoljnega sveta dvigajo svoj glas v obrambo papeževih pravic, ker vedó, da se gré za vzvišene dušne in družbinske koristi.

jenje. Poslušam, kaj bi bilo, in spoznal sem, kako si se ti potegovala za svojega nerodnega očeta, kako si me v pogovoru s Francetom zagovarjala in opravičevala. Tu imaš očetovo roko in moško besedo, da bodo tvoje besede resnične, da bo oče zopet reden in pošten.“

„Oj! oče“, pravi Ana, „saj sem vedela, da bo Bog uslišal materine prošnje v nebesih in naše na zemlji. Oj, ko bi bili sedaj pokojna mati med nami, kako bi se od srca z nami veselili!“

In zopet so obhajali drugo leto veseli Božič, a ne več tukaj, marveč pri Francetu. Tam se je sukala mlada gospodinja okrog dobre stare matere ter jim skoro z obraza brala vsako željo in jo že izpolnila, predno so jo izrekli. France je bil vesel svoje pridne žene, zadovoljen z nje bratom in sestro, ki sta se veselo sukala okrog njega, posebno pa se je pohvalil z nevestinim očetom, ki mu z modrim svetom in žulavo dlanjo mnogo pomaga pri delu; prepričal se je Anin oče, da pijača kakor povodenj končava srečo družin, zato se je odpovedal žganju in bil je zopet kakor nekaj pošten in čislán mož v vasi.

Ustanovam

o priliki papeževe zlate maše in cesarjeve štiridesetletnice, o katerih smo zadnjič sporočili, moramo prišteti še nekatera lepa dejanja, ki so se dokončala ali začela v spomin onih dveh vzvišenih slavnostij. — Omenimo najprej, da je bila ljubljanska deška sirotišnica z imenom Marijanišče („collegium Marianum“) letos dozidana. Kaj krasna hiša je sedaj Marijanišče na Spodnjih Poljanah, ki je stala že nad 100.000 glđ. Ondi so začeli letos z novo šolo, v kateri poučujejo šolske sestre iz tretjega reda svetega Franciška. To šolo obiskuje nad 100 domačih dečkov in nekaj onih iz deškega zavetišča, ki so samo čez dan v hiši, čez noč pa se k svojim starišem vračajo. — Božične praznike obhajali so v tej hiši prav lepo božičnico. Dečki — sirote so peli, deklamovali in predstavljali spevoigro „popotovanje“. Veselje je gledati nedolžna otroška zdrava lica. Božičnico je zaključila krasna živa podoba, predstavljajoča angelje pred nebeškim Detetom v jaslicah. Po predstavi so se v obednici božični darovi razdelili med vesele otroke. — Prav podobne božičnice vršile so se spodbudno tudi v Lichtenthurnovi dekliški sirotišnici in v dekliškem zavetišču. — V spomin štiridesetletnice cesarjevega vladanja zasnovati hoče poseben odbor sirotišnico v nemškem Kočevju. Prem. g. knezoškof so lansko jesen (8. septembra) sami položili temeljni kamen prihodnjemu dobrodelnemu zavodu. Z dosedaj nabranimi darovi postavil se je minolo leto temelj velikemu poslopju, ki se bode drugo leto spravilo pod streho.

Po društvenih pravilih vodile bodo to sirotišnico usmiljene sestre sv. Vincencija Pavlanskega. — Da bodo imele sestre s sirotišnico tudi dušne pastirje iz družbe sv. Vincencija, namenil se je pa poseben odbor treh gospodov v Ljubljani sozidati še posebno hišo za stanovanje duhovnikom iz družbe sv. Vincencija ali Lazaristov, ki bodo oskrbovali dušno pastirstvo v sirotišnici ter obhajali tudi po tistih krajih misijone. Dotična hiša je že pod streho. Videti je pri cerkvi presv. Rešnjega Telesa prav bliz kočevskega mesta, na levo od ceste, ki pelje od Ribnice v Kočevje. Kaj pak, da je to še samo surov zid. Predno bo vse končano, treba bo še mnogo dela in marsikakega — groša. Vse te zavode priporočamo premožnim našim bralcem v podporo. — „Zgodnja Danica“ je v zadnjem svojem listu povedala o velikem darilu v omenjene in še nekatere druge dobre namene g. smledniškega župnika Janeza Novaka. Povodom cesarjeve štiridesetletnice in pa-

pežave zlate maše daroval je namreč omenjeni gospod 2400 gold. in sicer: za Marijanišče 100 gold., za sirotišnico v Kočevji 100 gold., za cerkev Jezusovega presv. Sreca v Ljubljani 100 gold., za misijonsko hišo v Kočevji 100 gold., za zidanje nove farne cerkve v Kočevji 1000 gold. in za zidanje božjepotne cerkve Marije Pomočnice na Brezjah 1000 gold. — Pristaviti moramo, da se bode prihodnje spomlad začela zidati nova božjepotna cerkev pri „Mariji Pomagaj“ na Brezjah. — Tudi v Kočevji bi si radi, kakor hitro mogoče, pozidali novo prepotrebno farno cerkev. Tamošnji g. dekan Jožef Kresè si zelo prizadeva,

omogočiti to zidanje. — V Ziréh pri Idriji pa se trudi tamošnji g. župnik Jožef Vidmar v zvezi z najveljavnejšimi možmi fare, da bi se tudi tam moglo v kratkem pričeti zidanje nove farne cerkve. — Vsem tem nameram želimo blagoslova božjega. Gospod naj dá srečno dokončati, kar se je njemu v čast začelo!

Duhovniške premembe v lavantinski škofiji: Župnijo v Ribnici na Pohorju je dobil č. g. Franc Hraščel, kapelan v Laškem Trgu. — V Pulji (Pola) je umrl dne 22. dec. po kratki bolezni c. kr. mornarski župnik in častni kanonik č. g. Janez Germek. Naj v miru počiva.

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Opravila

kmetovalca, sadjarja in čebelarja v posameznih mesecih.*)

Prosinec ali januar.

Na dvoru. Ako je vreme mrzlo, omlati naj se detelja in lan. Krompir, repa in pesa v kleti naj se prebira in žito v žitnicah naj se premeče. Pripravljaj naj se mešanec ali kompost. Hlevi naj se v toplih dneh prezračijo. Živina se ne sme z mrzlo vodo napajati in v mrzlih dneh hlevi ne snažiti.

Na polju. V lepih dneh naj se vozi gnoj, pota naj se popravljajo in primerno je napeljavati mešanec, lator in zemljo.

V drevsniči in na vrtu. Staro drevje se mora osnažiti, skorja in mah ostrgati, debela z apnom namazati. Cepiči se nabirajo, v kleti shranijo ali v zemljo zakopljejo, da se ne posušé ter da ne poženo popkov. Drevesa v špalirji se obrezujejo, ravno tako tudi žive meje. Rane na drevesih naj se zamažejo z voskom. Pripravljaj naj se koli za prihodnjo pomlad, vredi naj se vse sadjarsko orodje. Z dreves naj se strebijo gosenična gnezda, zemlja okoli dreves naj se okoplje.

V čebelnjaku. Dasi ima čebelar v tem mesecu najmanj opraviti, ker so čebele v svojem zimskem spanju, jih vendar ne sme čisto zanemariti. Če je zelo mrzlo vreme, moraš paziti, da se žrelo pri panji ne zamaši z ledom in mrtvimi čebelami, ker utegnil bi se, ako bi se to zgodilo, panj zadušiti. Poslušaj večkrat pri žrelu, ali brenčé čebele jednoglasno; ako bi ne bil glas jednak, je to znamenje, da je panj matico izgubil. Skrbi tudi, da bodo čebele pri miru,

*) Prijatelj našemu listu in marljiv napreden kmetovalec z Gorenjskega zbral je pričujoča opravila za vse mesece celega leta. Ker upamo, da vstrežemo ž njimi marsikateremu bralcu in se nahaja v njih marsikateri dober svet našim gospodarjem, je z veseljem natisnemo.

da jim psi, mačke in druge živali ne delajo nadlege. Če se panj kaj strese, se čebele hitro medú napijejo in potem lahko popokajo ali sploh panj ogrdijo. Da miši v panj ne pridejo, zavaruj žrelo z žrebljički ali pa s zatvornicami nalašč za to pripravljenimi. Če je vreme južno, odpri žrela, da se morejo čebele nekoliko izčistiti in spreleteti.

Pred čebelnjakom moraš sneg odmetati. Tudi solnčna svetloba čebelam lahko škoduje zlasti pri novopadlem snegu. Če namreč solnce v žrelo posije, predramijo se čebele in hité iz panja, toda kmalu od mraza omamljene popadajo v sneg, kjer poginejo. Lahko se ti na ta način prav veliko čebel ukonča, ako jih pred solnčno svetlobo ne varuješ. Če se čebelnjak ne dá tako zapreti, da bi solnčna svetloba vanj ne prišla, naredi vsaj slamnato zagrinjalo. Kdor nima dobrega čebelnjaka, postavi naj panje v kak suh kót ali v kako samotno sobico, kjer ni mišij; okna bodo naj vedno zagrnena in z durmi naj se nikdar ne treska. Soba se mora večkrat prezračiti, ker bučele potrebujejo ravno tako zdravega zraka, kakor druge živali. V takem čebelnjaku čebele manj hrane potrebujejo in vremenske premembe manj čutijo. Ker se ne poté, zato tudi satovje manj plesnije, kakor pa v čebelnjakih na prostem, kjer si morajo z gibanjem in brenčanjem toploto delati. Da se ne nareja led v panjih, morajo le-ti nekoliko naprej viseti, da se mokrota lahko izceja. Najbolje je čebelam v njih zimskem počitku tedaj, kadar je slišati vedno enak pohleven in tih glas; to je znamenje, da jim ni ne premrzlo ne pretoplo. Močno globoko bučanje je znamenje, da jim je pregorko, nasprotno pa tenak mil glas spričuje, da jim je premrzlo. Če jim je tedaj pregorko, naj se žrelo povekša, da dobé več zraka, ako jim je pa premrzlo, naj se žrela bolj zadelajo in panji odenejo. (Dalje sledi.)

Glas iz Amerike. Že se je cena žitu precej izboljšala in upati je, da vtegne še poskočiti. Amerika

pošilja čez široko morje neznanske množine svojega žita v Evropo, a letos ji to ne bo v toliki meri mogoče, kot druga leta. Pridelali so namreč v preteklem letu veliko manj, kakor so upali. Dežele — tako se piše iz Amerike — ki morajo žito kupovati, so se zanašale, da dobé letos iz zjedinenih držav severne Amerike 100 milijonov bušelnov pšenice, iz Kanade pa osem milijonov bušelnov. V resnici pa bodo dobile komaj $\frac{2}{5}$ tega vsled tukajšnje pičle žetve! Če vse to v poštev vzamemo, se vidi, da bodo one evropske dežele, ki morajo žito kupovati, tega premalo dobile iz Amerike ter ga bodo rade drugje dražje plačevale. Sedaj se to še ne čuti tako hudo, ker vsled boljšega kupa kmetovalci svojo pšenico hitreje prodajajo, mnogo hitreje, kot druga leta in ker se Angleži in Francozje branijo plačevati visoko ceno, dokler se primanjkljaj pšenice ne čuti. Ne moremo reči, kedaj bode cena poskočila. Če bodo pa kmetovalci tako hiteli prodajati svoje žito, kot sedaj, ne more več dolgo trajati. Mislimo, da bodo dobro kupčijo napravili tisti, ki bodo s svojo pšenico nekoliko počakali. — Cena žitu in moki bode poskočila.

Rep pri prešičih zdí se nekaterim svinjerejcem nepotreben in zato ga odrezavajo. A to nikakor ni priporočila vredno. Rep zanesljivo kaže, kako se žival počuti. Če se ne počuti dobro, ako mu piča ne tekne, se jame rep raztezati in postane

raven. Kolikor slabši in betežnejši je prešič, toliko bolj ohlapen je ta nastavek hrbtenice, kar lahko vsak pazni opazovalec jasno razloči. Dokler je prešič v pravilnem stanju, je rep zaviti in ni nam treba skrbeti zaradi njegovega zdravja. Dvakrat zaviti rep je celó gotovo znamenje, da se žival posebno dobro počuti.

Protí ušem rogate živine, ki se zlasti spomladi neznansko hitro množé, priporoča se kot najboljše sredstvo mazilo, narejeno iz loja in žveplene cveta. S tem mazilom namažejo se nekaj dni zapored — in sicer zjutraj tisti deli živali, kjer se mrčes posebno rad zareši. Čez nekaj ur se mazilo izpere z ne premočnim lugom in milom.

Prekajeno meso zboljšati. Ako postane prekajeno meso vsled dolgega hranjenja preslano, dá se okus kaj zelo popraviti in zboljšati, če se pridene vodi, v kateri se kuhajo kosi suhega mesa, jedno žlico sladkorja.

Da se morejo jabelka in hruške razpošiljati tudi o mrazu, denejo se v sod, ki se postavi v drug večji sod. Prostor med obema napolni se z rezanico, žaganjem, plevami itd. Če sta oba soda dobro zaprta proti zraku, more se poslati tudi o hudem mrazu. Kdor hoče še bolj varno ravnati, vzame naj mesto dveh sodov tri, in zunanjšega naj povije s slamo.

Razne vesti.

(„DOMOLJUB“) vabl Slovence, naj se mu z novim letom pridružijo kakor naročniki. Ima že med njimi mnogo prijateljev, pa si jih želi še veliko več. Ako drugih prednosti nima, sme vendar reči, da je med vsemi listi **najbolj po ceni**. Kdor ga hoče brati celo leto, naj pošlje po poštni nakaznici **80 kr.**, za pol leta pa **40 kr.** opravištvu „DOMOLJUBA“ v Ljubljani.

(Presvetli cesar) je imenoval tri škofe, med njimi tudi ljubljanskega, za svoje tajne svetovalce. Duhovniki ljubljanski so mil. knezoškofu čestitali za to veliko novo čast in z njimi se je veselé tudi njih verniki.

(Umrla sta) v ljubljanski škofiji dva zaslužna gospoda župnika: Dné 24. decembra v Gorjah na Gorenjskem zlatomašnik Karol Tedeschi, res zlata duša, ki je svoje premoženje zapustil revežem gorjanskim in šmartinskim pri Kranju. — Dné 31. dec. so pa pokopali v Železnikih vpokojenega župnika gosp. Fr. Levičnika. Bog daj obema večni mir!

(V Ljubljani) je umrl nagle smrti Alb. Dreo, bogat trgovec in predsednik kranjske hranilnice; pravijo, da ni napravil nobene oporoke in da bodo iskali daljne sorodnike, ki bodo raznesli nakopičeno premoženje.

(Samomor.) Pod vlak železnični pri Gradcu je sam rad skočil kovač Jerina, doma z Vrhnike; za njim žaluje troje neoskrbljenih otrok.

(Največji mož na Ogerskem) bil je dné 19. decembra umrl Žiga Otlik, vratar v državnej zbornici v Budapešti; visok je bil 2 metra 25 cent.

(Grof Stolberg) mudil se je nekega dné na svojih posestvih pri rudokopih. Oskrbnik mu je vse razkazaval, naznanil troške in dohodke rudnika; ker pa zadnji niso bili posebno veliki, pripomnil je vodja, naj grof dovoli, da se delavcem vsakdanja plača le za malo svoto zniža. Živež je po ceni, obleka ne draga, tedaj bodo še lahko shajali, pokrepil je svoj predlog. Misli je: Bog vé, kako se bode gospodu s tem nasvetom prikupil, pa spekel se je. „Ali ste že kedaj poskusili, kako težko delo imajo moji ljudje?“ „Nikoli še ne“, odgovori vodja. „Glejte, jaz tudi ne, tedaj začniva!“ Stolberg prime za mali voziček, naklada rudo ter jo vozi na določeni prostor. Hočeš, nočeš, posnemati mora oskrbnik svojega gospoda. Celó uro sta nakladala in vozila vsak na svojem vozičku. Pót jima je kar curljal z obraza. Stolberg pelje zopet voziček na svoj prostor in pre-

neha. Dolgo je že čakal na to vodja in hitro tudi on ostavi delo. „Kakega mnenja ste sedaj, poprašaj grof, naj se ljudem plača zniža, ali pusti še, kakor do sedaj?“ „Nisem pričakoval, da je tako utrudljivo to delo“, pristavi osramoteni vodja in delavci so še nadalje dobivali svojo navadno plačo.

(Dr. Kivak) je bil zdravnik kneza orleanskega. Zaradi njegove učenosti in spretnosti klicali so ga pogosto k bolnikom. Mož je gorel za svoj poklic, a pri tem zanemarjal samega sebe. Napadla ga je huda mrzlica, a početkoma se ne zmeni za njo. Nazadnje moral je vsejedno v posteljo. Pa tudi sedaj je mislil bolj za druge, kakor za se. Meneč, da ima opraviti s kakim bolnikom, prijel je samega sebe za levo roko in tipal, kako žila bije. „Ta revež je izgubljen!“ mrmra sam seboj. „Tako-le se godi, ko nespametni ljudje kličejo zdravnika, ko je že prepozno!“

„SLOVENEČ“,

edini katol.-konservativni slovenski dnevnik
s prilogo „Domoljub“ vred

velja za Ljubljano pri opravištvu ali
v „Katol. Bukvarni“ prejemam:

Za celo leto predplačan	12 gl.
„ pol leta	6 „
„ četrt leta	3 „
„ jeden mesec	1 „

Za pošiljanje na dom se računi 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejemam za vse avstrijske dežele pa velja:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Vredništvo in opravištvo.

Loterijske srečke.

Trst	29. decembra:	34,	73,	45,	42,	36.
Line	22. decembra:	11,	67,	61,	57,	36.
Gradec	22. decembra:	14,	81,	86,	32,	47.
Dunaj	22. decembra:	52,	64,	37,	73,	66.
Brno	27. decembra:	80,	8,	26,	34,	3.
Praga	2. januarija:	26,	42,	43,	15,	33.

Izdajatelj: M. Kolar.

Odgovorni urednik: A. Kalan.

Tiska „Katoliška Tiskarna“.

Tržne cene v Ljubljani

dné 2. januarija.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	34	Špeh povojen, kgr.	—	70
Rež, „	4	49	Surovo maslo, „	—	90
Ječmen, „	4	32	Jajce, jedno „	—	3
Oves, „	3	09	Mleko, liter „	—	8
Ajda, „	4	32	Goveje meso, kgr.	—	56
Proso, „	4	83	Telečje „	—	50
Koruz, „	5	—	Svinjsko „	—	50
Krompir, „	2	32	Koštunovo „	—	32
Leča, „	12	—	Pišanec „	—	40
Grah, „	13	—	Golob „	—	18
Fižol, „	11	—	Seno, 100 kgr.	2	50
Maslo, „ kgr.	1	—	Slama, „ „	2	32
Mast, „	—	70	Drva trda, 4 „ tr.	6	50
Špeh svež, „	—	54	„ mehka, „ „	4	25

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 17. januarija.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov
in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkvijsko v g. J. Vilharja hiš št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse
v njih stroko spadajoče delo in na deželi kot
znano reelno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupce so oljnatih barv
v ploščevinastih pušicah (Blehbüchsen) v domačem
lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše
nego vse te vrste v prodajalnah.

☛ Cenike na zahtevanje. ☛

Na najnovejši in najboljši način
umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja
plombovanja in vse zobne operacije, — od-
stranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega (čevljarkega) mostu,
I. nadstropje. (24—2)